
ENERGY
advisors

Webinar

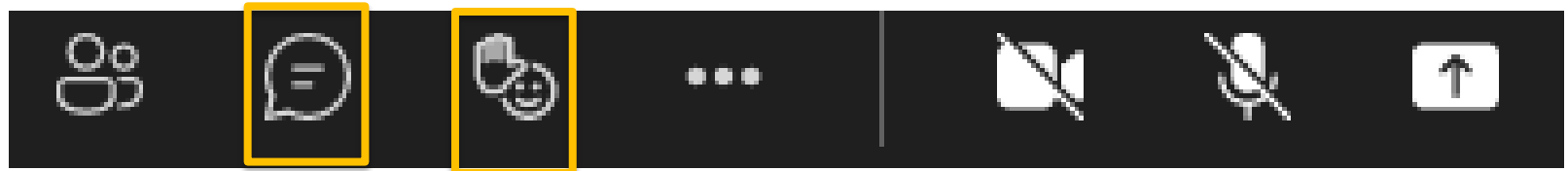
Prioritaire maatregelen om
energie te besparen in uw
VZW

10 December 2024

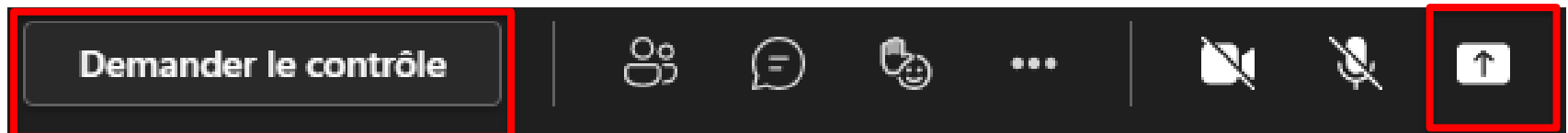

Webinar TEAMS

- Micro uit
- Webinar wordt opgenomen
- Vragen na elke presentatie en na de webinar
  - a) Hand omhoog OF
  - b) Via de chatbox

- De volgende knoppen niet gebruiken:

Inhoudstafel

- 1. Voorstelling van het EnergiePack**
- 2. QUIZZ – Prioritaire maatregelen**
  - Verwarming**
  - Isolatie**
  - Ventilatie**
  - Sanitair warm water**
  - Verlichting**

Het EnergiePack van de social profit-sector

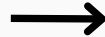
- ✦ EnergiePack : energiebegeleiding voor Brusselse ondernemingen
- ✦ Partnerschap met ICEDD vzw - studiebureau
- ✦ Erkend en gesubsidieerd door Leefmilieu Brussel
- ✦ Tweektalig
- ✦ Gratis

Methodologie

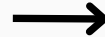
Zicht op de
doelstellingen:
Visie 2050

Methodologie

Zicht op de
doelstellingen:
Visie 2050

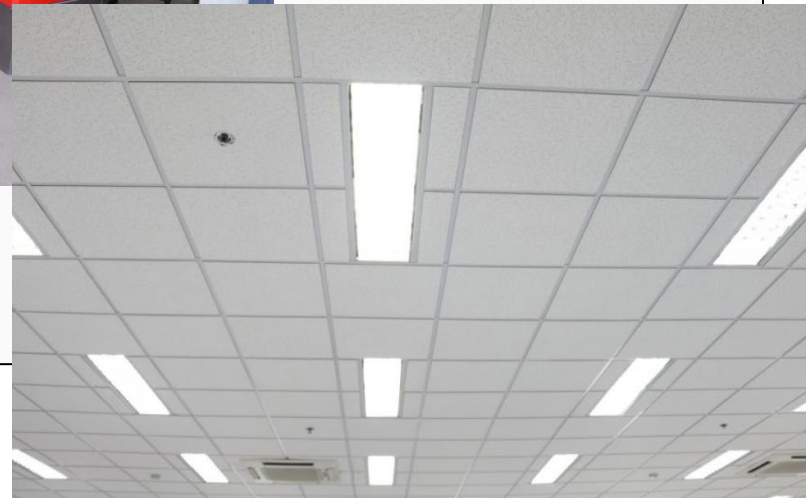
Een energie diagnose realiseren:
quickscan

Methodologie

Een energi

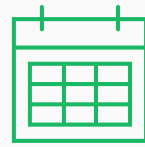

Methodologie

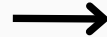
Zicht op de
doelstellingen:
Visie 2050

Een energie diagnose realiseren:
quickscan

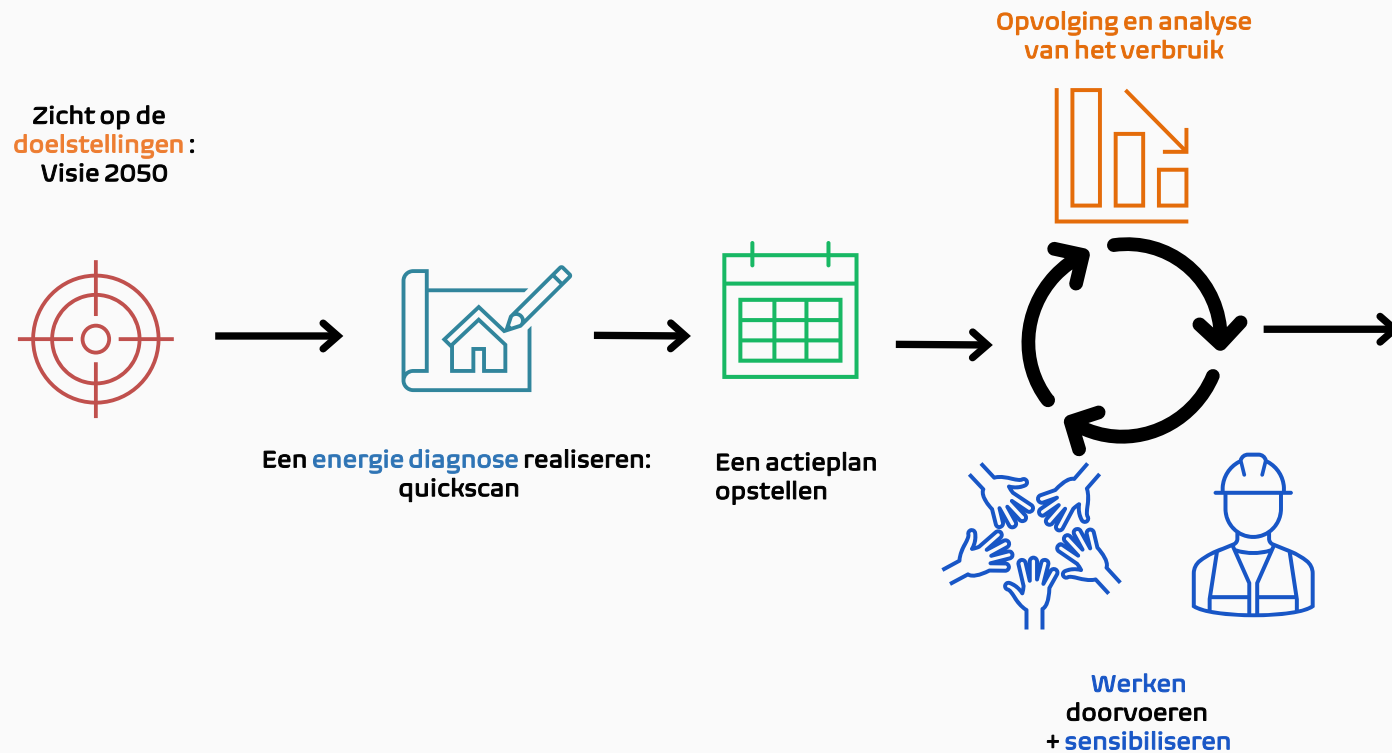

Een actieplan
opstellen

Methodologie

Methodologie

Een energie diagnose realiseren:
quicksan

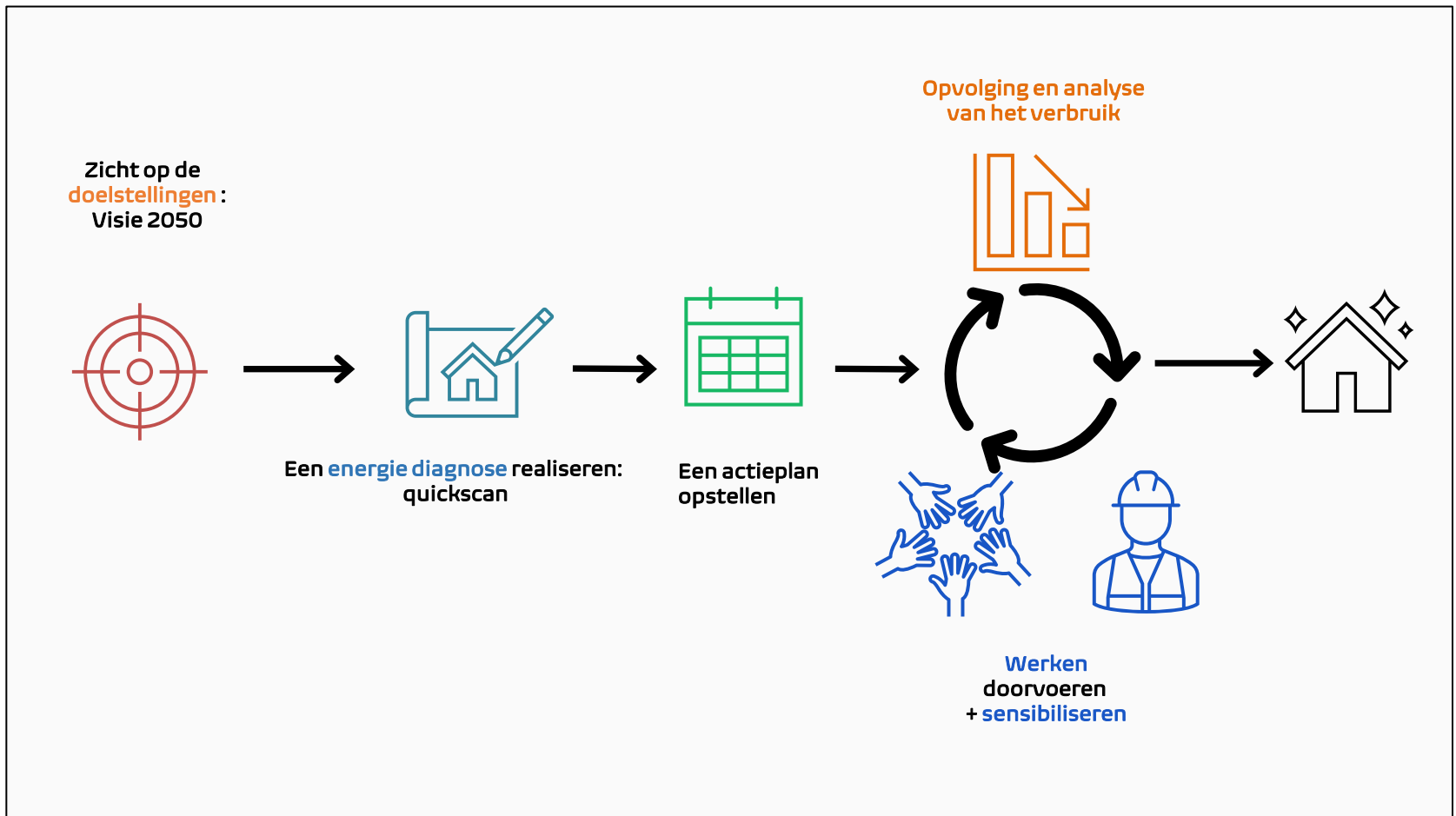
Opvolging en analyse
van het verbruik

Een actieplan
opstellen

Methodologie

**Link naar Wooclap met
login**

In een gebouw wordt de meeste energie gebruikt voor ...

♦A: Het koken

♦B: De verwarming

♦C: De elektriciteit

♦D: Warm water

In een gebouw wordt de meeste energie ogebruikt voor ...

♦A: Het koken

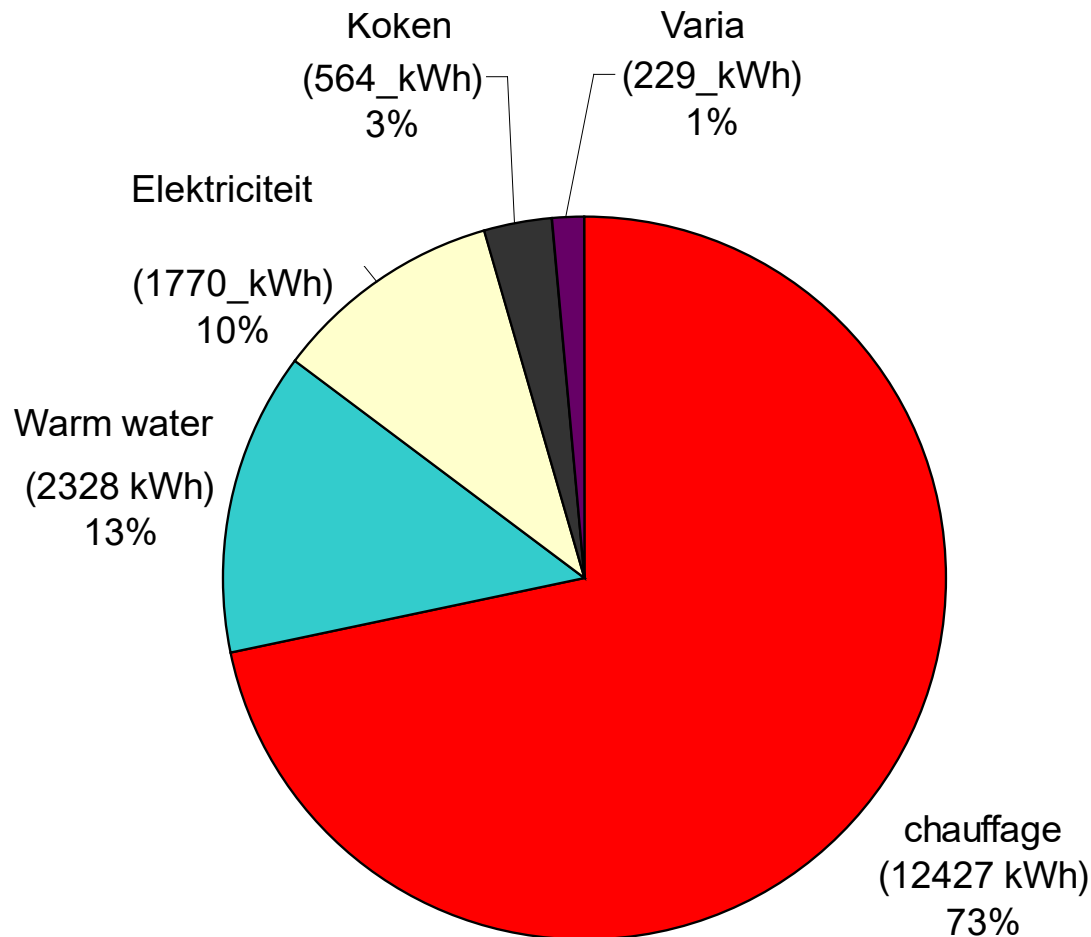
♦B:De verwarming

♦C:De elektriciteit

♦D:Warm water

Gemmideld verbruik van een Brussels gezin :

Wat vereist de meeste energie?

♦A: Water van een bad verwarmen

♦B: 1 ton op 300m opstijgen

♦C: Haardroger tijdens 10min

♦D: 1 beurt met de wasmachine

Wat vereist de meeste energie?

♦ A: Water van een bad verwarmen

♦ B: 1 ton op 300m opstijgen

♦ C: Haardroger tijdens 10min

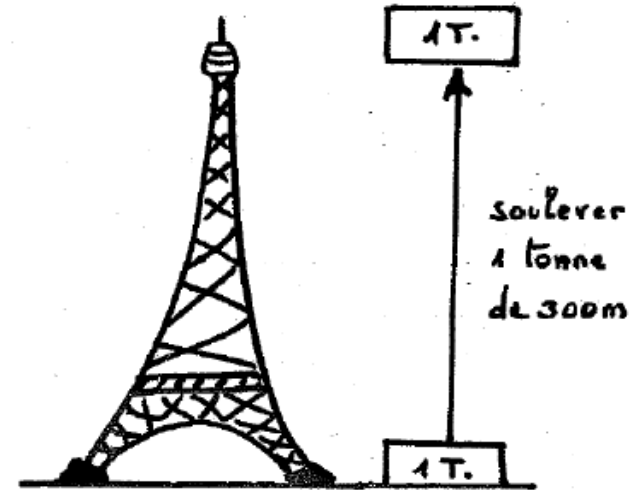
♦ D: 1 beurt met de wasmachine

Wat vereist de meeste energie ?

3,9 kWh

0,8 kWh

Wat vereist de meeste energie ?

De temperatuur van uw gebouw met 1°C verlagen,
is een energiebesparing van ...

♦ A: 1%

♦ B: 2%

♦ C: 5%

♦ D: 7%

De temperatuur van uw gebouw met 1°C verlagen,
is een energiebesparing van ...

♦ A: 1%

♦ B: 2%

♦ C: 5%

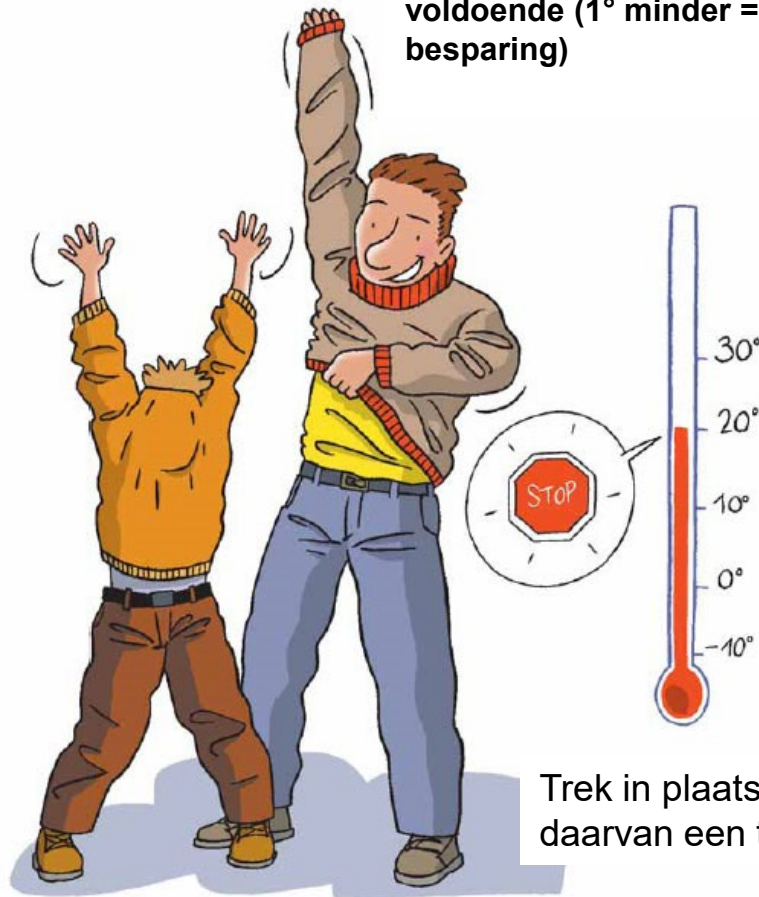
♦ D: 7%

De verwarmingstemperatuur beperken

In de winter is 18-20°
voldoende (1° minder = 7%
besparing)

Trek in plaats
daarvan een trui aan

**Controleer de naleving van
de vereiste temperatuur in de
ruimten.**

Bron : Rénovas

Bron : Ecoconso

Wat moet ik doen om zoveel mogelijk energie te besparen als ik weg ben ?

♦ **A:** De verwarming met 1° C dalen

♦ **B:** De verwarming uitzetten

♦ **C:** De verwarming met 5° C dalen

♦ **D:** De verwarming op 19° C laten

Wat moet ik doen om zoveel mogelijk energie te besparen als ik weg ben ?

♦ A: De verwarming met 1° C dalen

♦ B: De verwarming uitzetten

♦ C: De verwarming met 5° C dalen

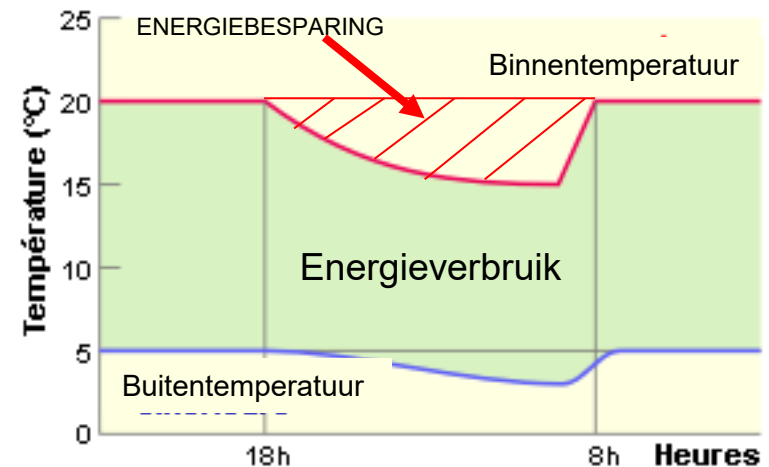
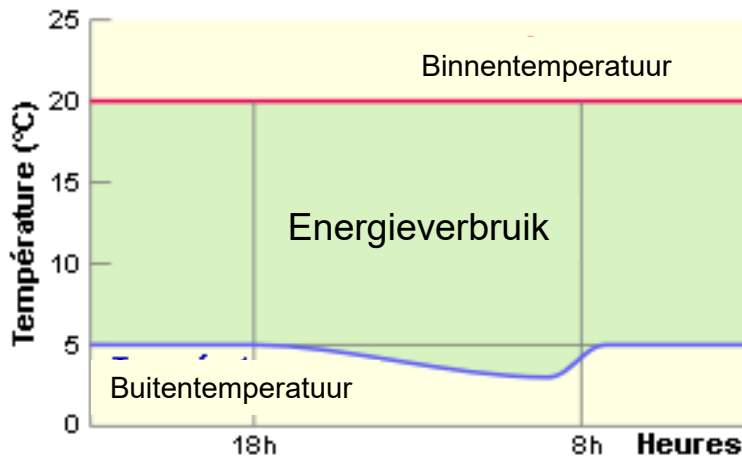
♦ D: De verwarming op 19° C laten

Verwarming

Verwarming met tussenpozen

Door de verwarming 's nachts en tijdens afwezigheidsperiodes uit te zetten, bespaar je zo 30 % op je verbruik !

Bron: energieplus-lesite.be

De kamerthermostaat

**Controleer of de vereiste
temperatuur in de ruimten
wordt gerespecteerd**

**Zet de verwarming uit of verlaag
zoveel mogelijk de binnentemperatuur**

Kamerthermostaat

De kamerthermostaat

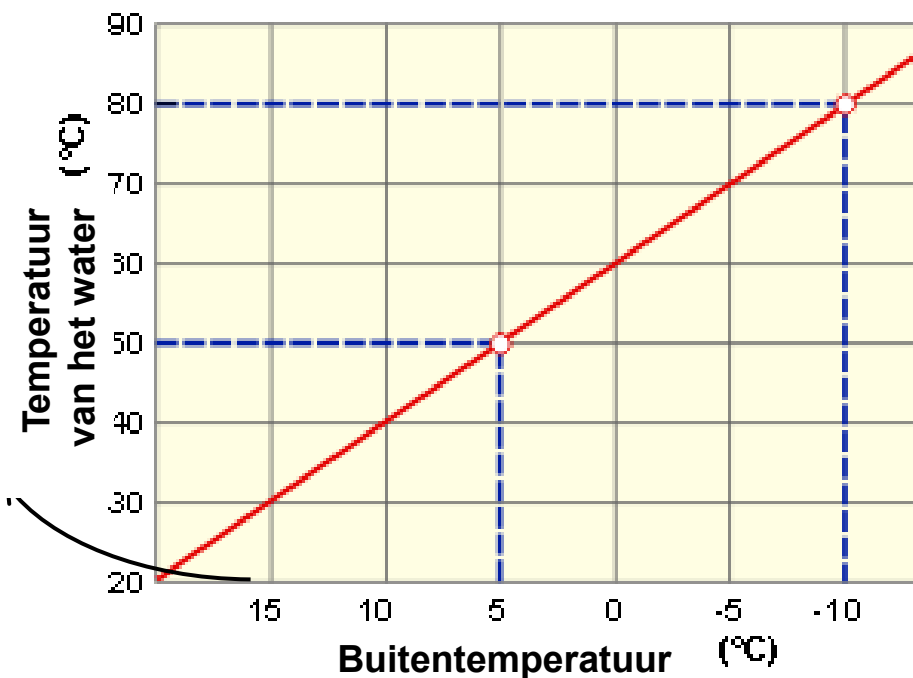

De ketelregelaar Verwarmingscurve

Regulatie doos

**Pas de watertemperatuur aan aan de
buitentemperatuur !**

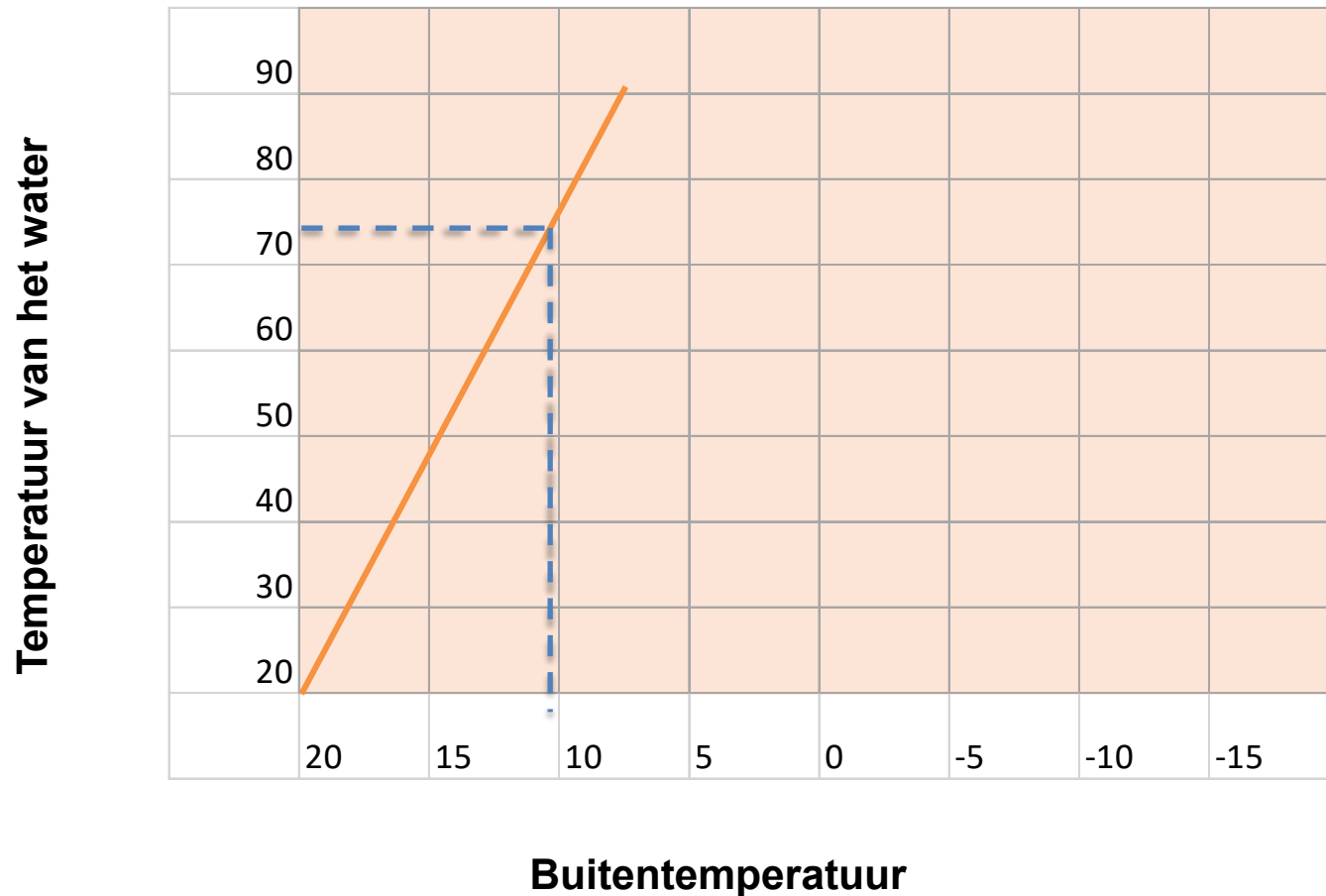
Buitensensor

De ketelregelaar

Verwarmingscurve

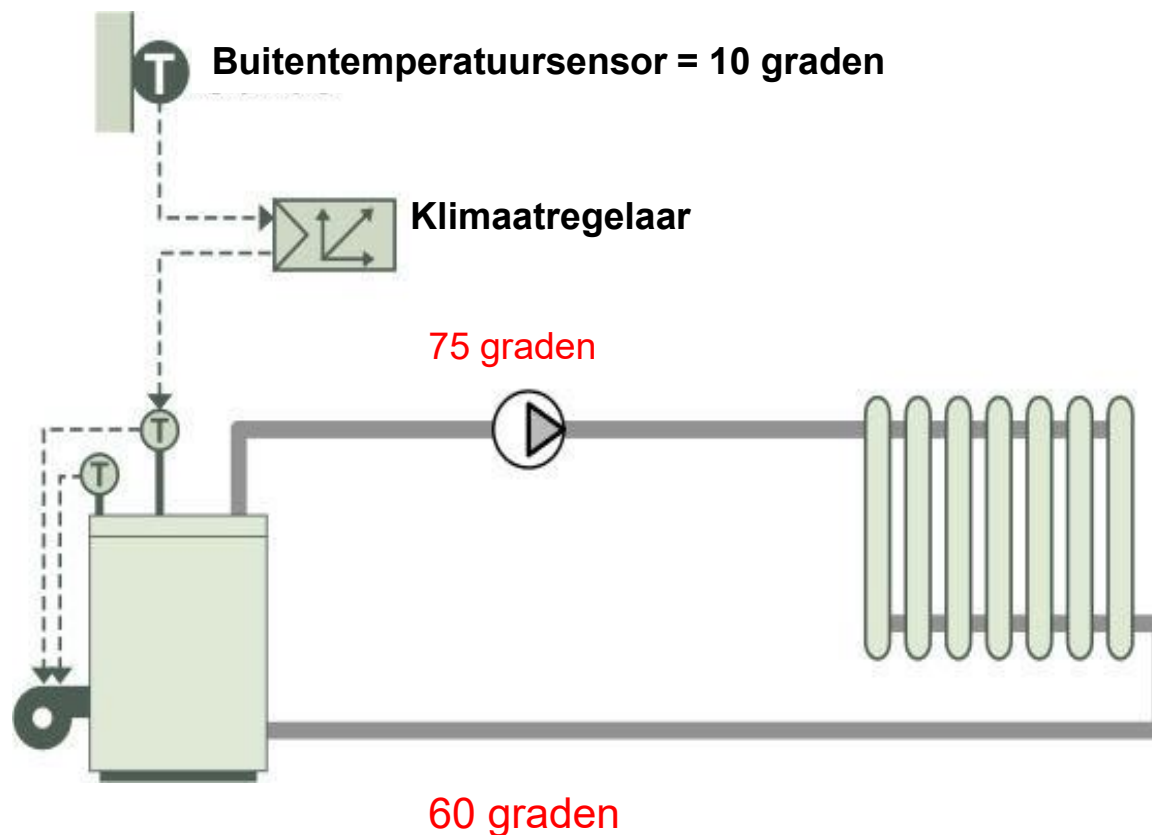
Te hoge verwarmingscurve → water stroomt met 75 graden in het verwarmingscircuit terwijl het buiten 10 graden is.

De ketelregelaar

Verwarmingscurve

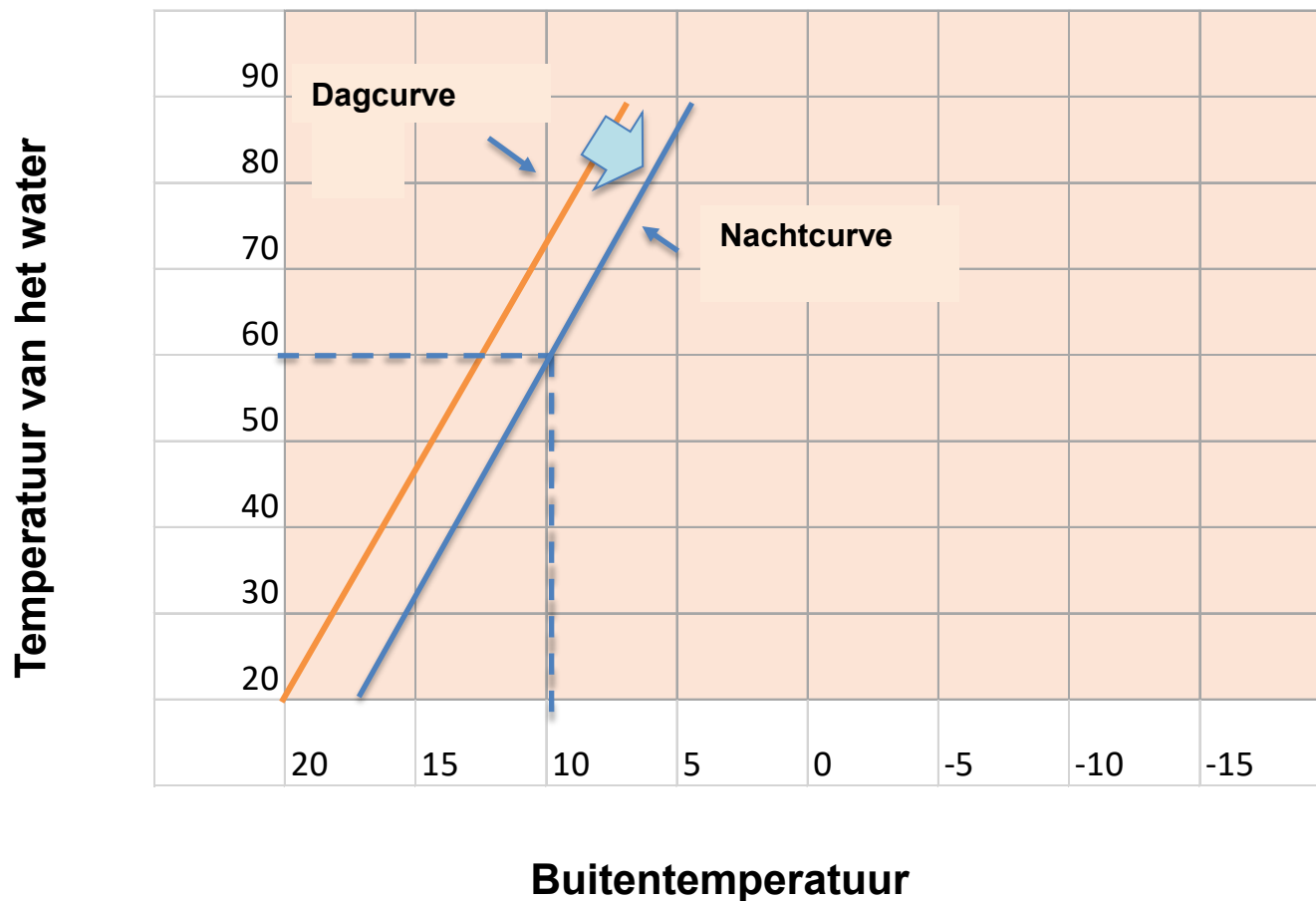
Een te hoge aanvoertemperatuur verhindert dat de ketel condenseert en veroorzaakt meer verliezen in de verwarmingsbuizen.

De ketelregelaar

Verwarmingscurve

Vertraging 's nachts en in het weekend door verlaging van de verwarmingscurve → verwarming gaat door tijdens perioden van afwezigheid !

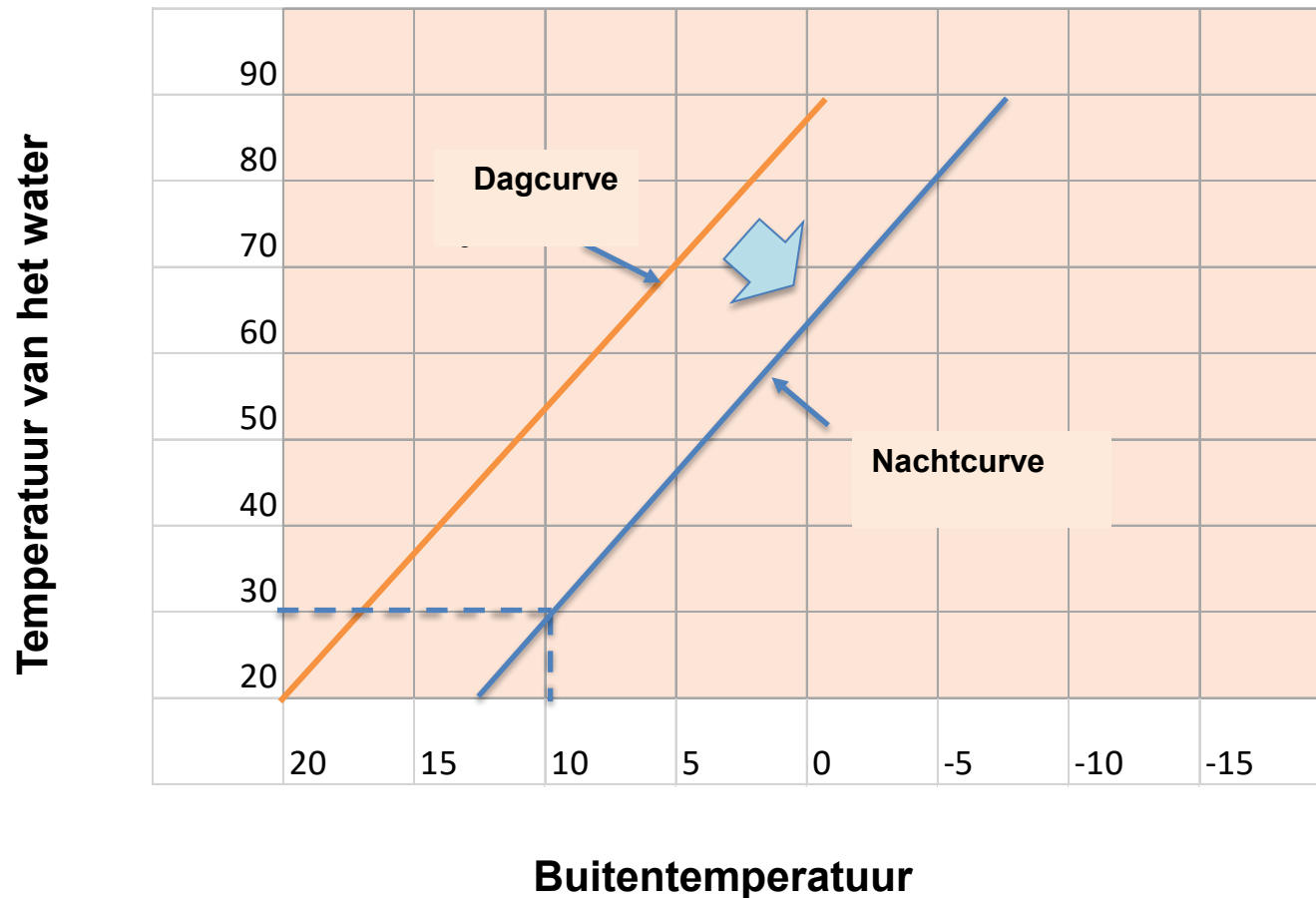

De ketelregelaar

Verwarmingscurve

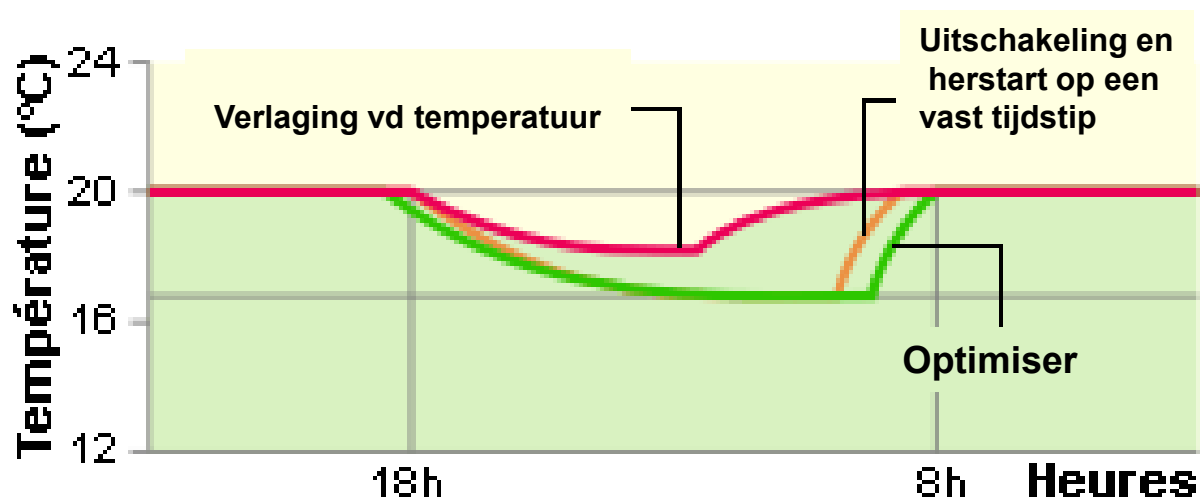
Vertraging 's nachts en in het weekend → lagere verwarmingscurve
en grotere nachtverlaging → het gebouw wordt verwarmd tot 30
graden tijdens perioden van afwezigheid

De ketelregelaar Verwarmingscurve

Vertraging 's nachts en in het weekend door verlaging van de verwarmingscurve

Bron : Energie+ le site

De juiste instelling van de verwarmingscurve controleren

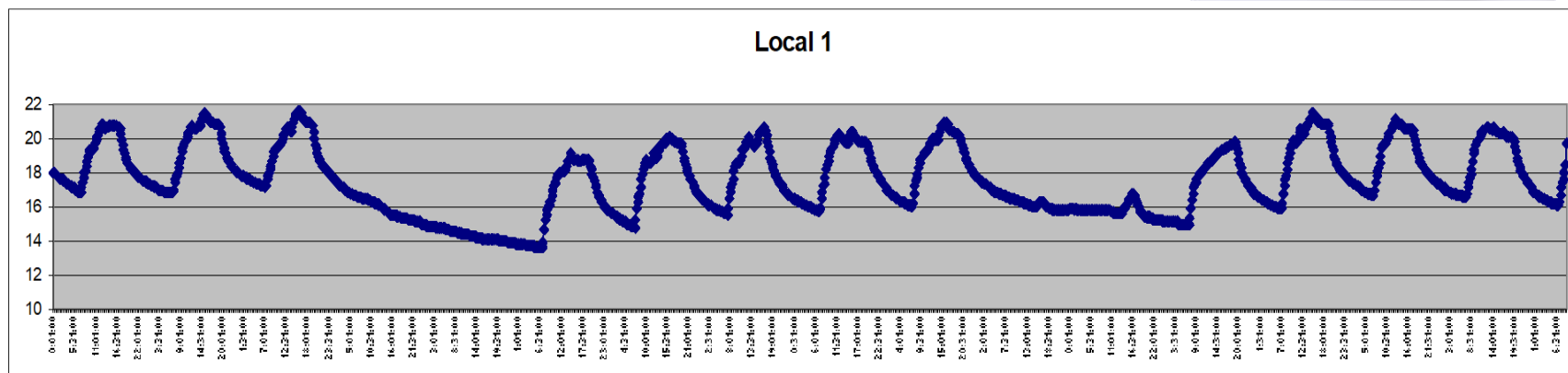

Buitentemperatuur aan 16 °C → Verwarmingscurve veel te hoog

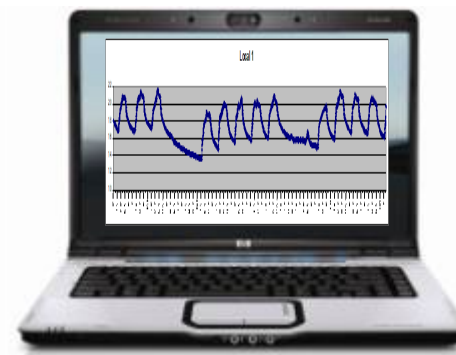

Controleer de naleving van de instellingen

★ Meetcampagne

► Opnemen
van temperaturen
gedurende één week

Check up verwarmingsketel

- ✦ Regeling/programmering
- ✦ Temperatuuropname
- ✦ Coherent met de verwachte werking
- ✦ Condensatiecontrole

Ik kom in een koude kamer binnen, waar de thermostatische kraan op 1 staat. Wat moet ik doen om zsm 20 graden te behalen? Ik zet de kraan op:

♦A: 2

♦B: 3

♦C: 4

♦D: 5

Ik kom in een koude kamer binnen, waar de thermostatische kraan op 1 staat. Wat moet ik doen om zsm 20 graden te behalen? Ik zet de kraan op:

♦A: 2

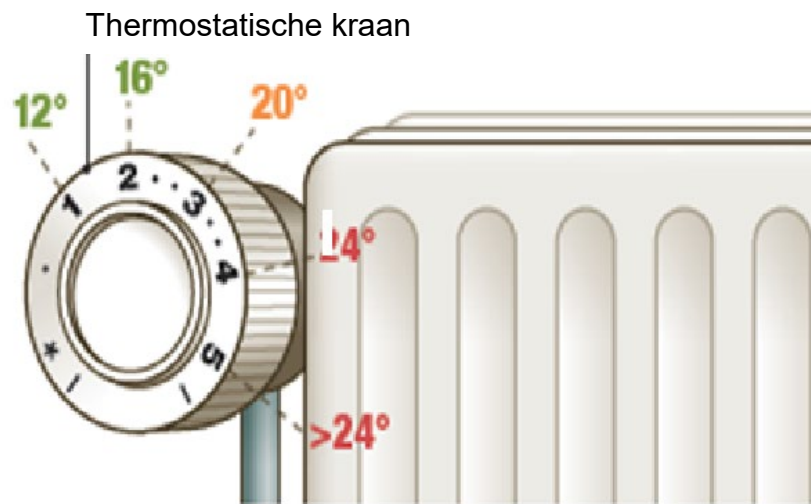
♦B: 3

♦C: 4

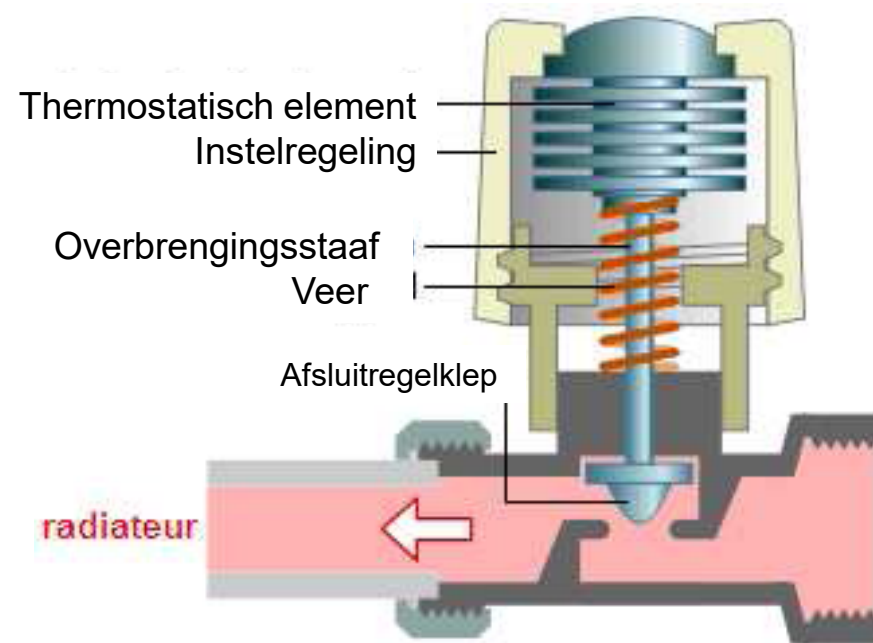
♦D: 5

De thermostatische kraan

Bron: rénovas

Bron : énergieplus-lesite.be

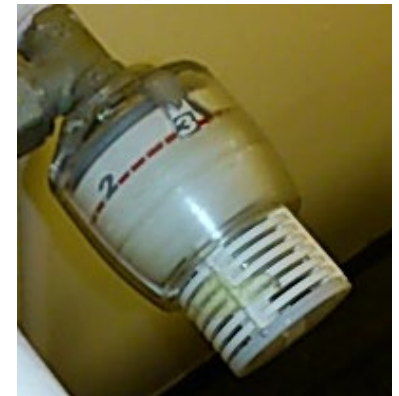
Verwarmingsregeling

Aangepaste thermostatische kraan en informatie over het gebruik :

Standaardmodel met ingebouwde thermostatische sensor en vrije instelling.
→ Ongeveer 13 tot 18 €.

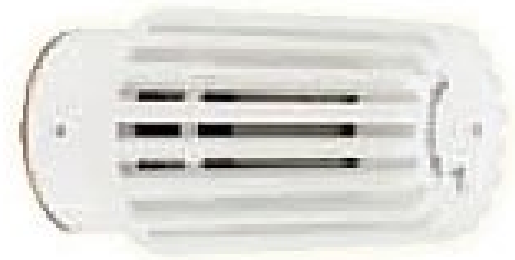
De klep kan worden vergrendeld door middel van 2 ecoclips: bovenste en onderste begrenzing van de temperatuur, of het blokkeren van een instelling op een geselecteerde waarde.

Verwarmingsregeling

Institutioneel model met geblokkeerde instelling en ontoegankelijk voor de bewoner (zeer robuust)
→ Ongeveer 30€
→ TVT: 5 tot 7 jaar

Programmeerbare klep : programmering van de temperatuur per tijdsruimte voor elke dag van de week
→ Ongeveer 80 €.

Verwarmingsregeling

Gedigitaliseerde kleppen

1 meter van een ongeïsoleerde stalen leiding (diameter 1 duim) met doorstromend water aan $70\text{ }^{\circ}\text{C}$, is gelijk aan een brandende lamp van:

♦A: 15 watt

♦B: 30 watt

♦C: 60 watt

♦D: 120 watt

1 meter van een ongeïsoleerde stalen leiding (diameter 1 duim) met doorstromend water aan 70°C , is gelijk aan een brandende lamp van:

♦A: 15 watt

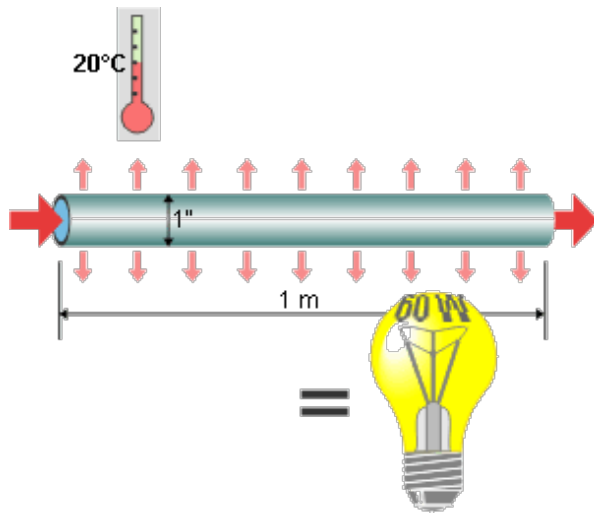
♦B: 30 watt

♦C: 60 watt

♦D: 120 watt

Leidingen en boilers isoleren

- 1 m ongeïsoleerde stalen pijp van 1 inch met water van 70° C = **60 W verlies**
- Het isoleren van een leiding **vermindert verliezen met 90%** en betaalt zichzelf terug in :
0,5 ("home-made") .. 1,5 (bedrijf) jaar
- Hoe groter de pijp, hoe dikker de isolatie !
Gebruik minstens 3 cm isolatie.
- Klepverliezen > leidingverliezen :

1 klep ~= 1 m leiding

Leidingen en boilers isoleren

energieplus-lesite.be

conseils.xpair.com

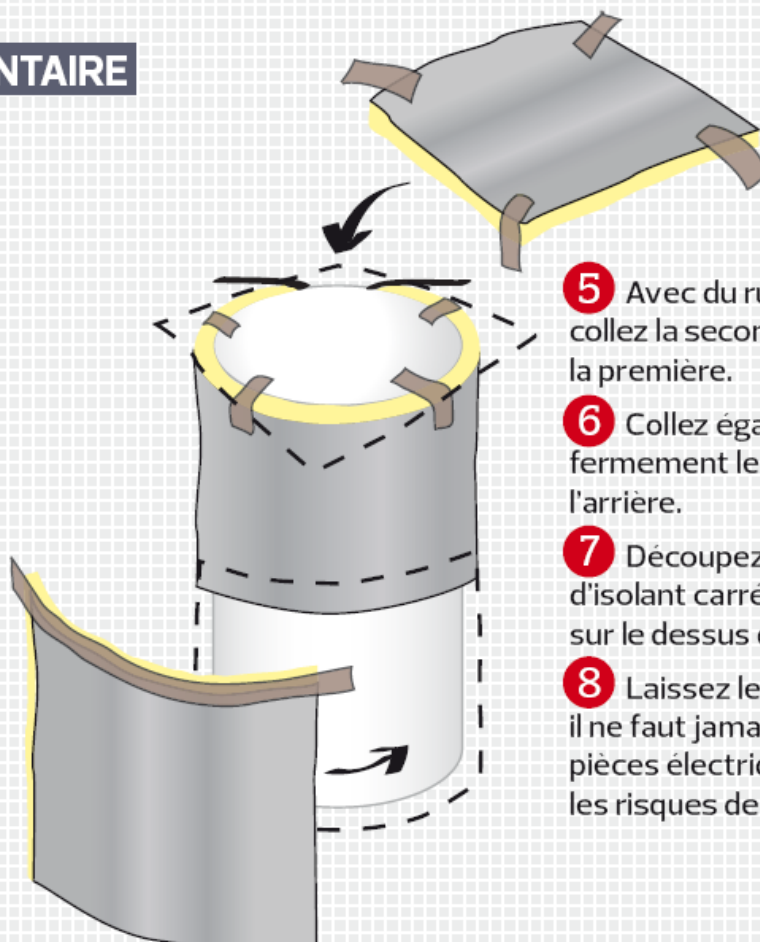

Leidingen en boilers isoleren

ISOLATION SUPPLÉMENTAIRE

= ÉCONOMIES !

- 1 Achetez un rouleau de laine minérale de 60 cm de largeur et 6 cm d'épaisseur. Une longueur de 6 mètres est suffisante.
- 2 Mesurez le contour de la cuve du boiler, ou du moins la partie qu'il est possible d'isoler (autour des étrier à l'arrière, l'espace est insuffisant).
- 3 Coupez deux morceaux de laine minérale de la bonne longueur.
- 4 Placez la première pièce autour de la moitié supérieure. Collez-la de manière définitive sur le dessus du boiler.

- 5 Avec du ruban adhésif, collez la seconde pièce contre la première.
- 6 Collez également fermement les deux pièces à l'arrière.
- 7 Découpez un morceau d'isolant carré et placez-le sur le dessus du boiler.
- 8 Laissez le dessous libre : il ne faut jamais isoler des pièces électriques pour éviter les risques de surchauffe.

Bron : renovas

Dankzij de verwarmingsbesparing betaalt de aankoop van reflectorpanelen achter mijn radiatoren zich terug in minder dan...

♦A: 1 jaar

♦B: 2 jaar

♦C: 5 jaar

♦D: 7 jaar

Dankzij de verwarmingsbesparing betaalt de aankoop van reflectorpanelen achter mijn radiatoren zich terug in minder dan...

♦A: 1 jaar

♦B: 2 jaar

♦C: 5 jaar

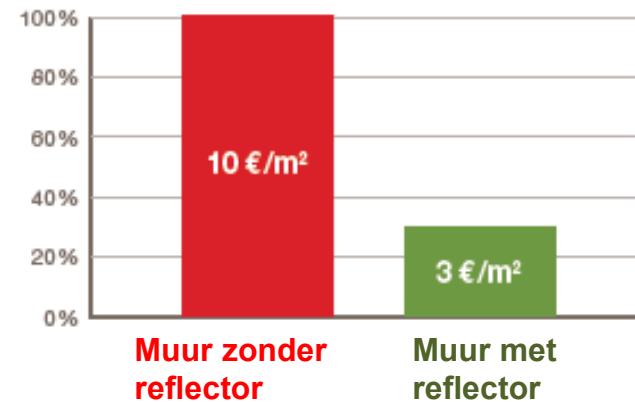
♦D: 7 jaar

Reflector achter de radiatoren plaatsen

→ WARMTEVERLIES ACHTER RADIATOREN/JAAR

→ ENKELE CIJFERS...

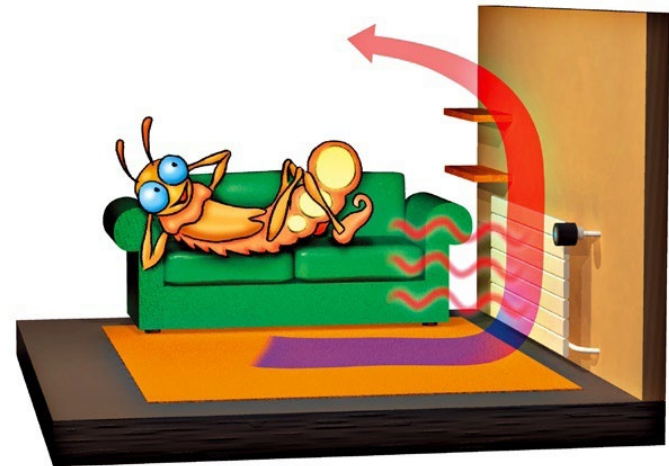
Investing	_____	4,5 €/m²	_____
Terugverdientijd	_____	minder dan 1 jaar	_____

Verwarming

✦ **Blokkeer de radiatoren niet, voor een goede warmteverdeling !**

Hoe werkt een radiator : convection
en straling

→ Ontwerp van de emissie-inrichting
+ Bewustmakingsactie

Een groot aantal kleine gebaren

- ✦ Zet de verwarming uit 1 uur voordat het gebouw leeg is
- ✦ Zet de ketel in de zomer uit of in de warmwaterstand
- ✦ Controleer of de kleppen goed werken
- ✦ Verminder de snelheid van de circulatiepompen als er een klein verschil is tussen de aanvoert° en de retourt° (d.w.z. een verschil van $< 15^{\circ}\text{C}$ bij een buitentemperatuur van $< 0^{\circ}\text{C}$) : dit **bespaart ongeveer 40%** van de door de circulatiepompen verbruikte elektriciteit.

Waar ontsnapt de grootste hoeveelheid warmte in een ongeïsoleerd huis?

♦A: De vensters

♦B: De vloer

♦C: Het dak

♦D: De muren

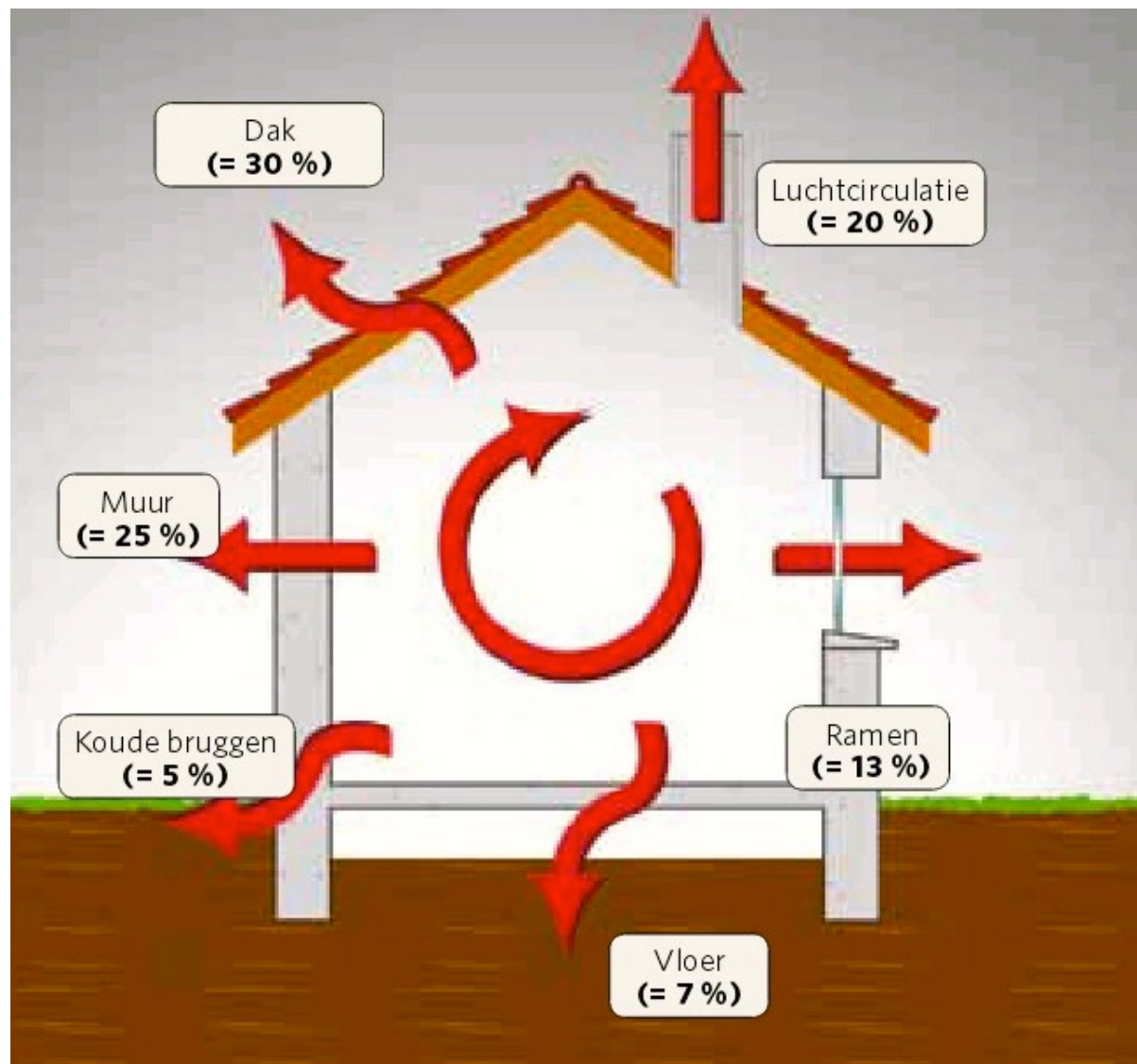
Waar ontsnapt de grootste hoeveelheid warmte in een ongeïsoleerd huis?

♦A: De vensters

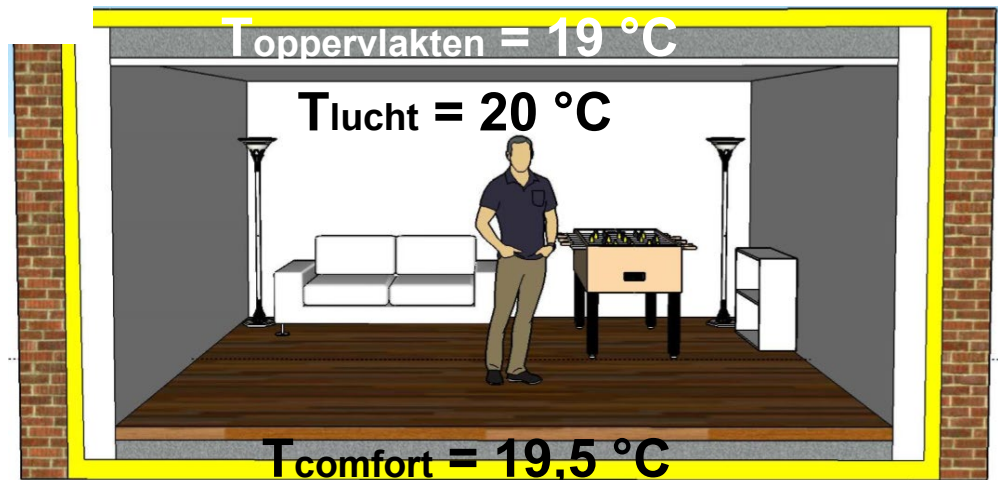
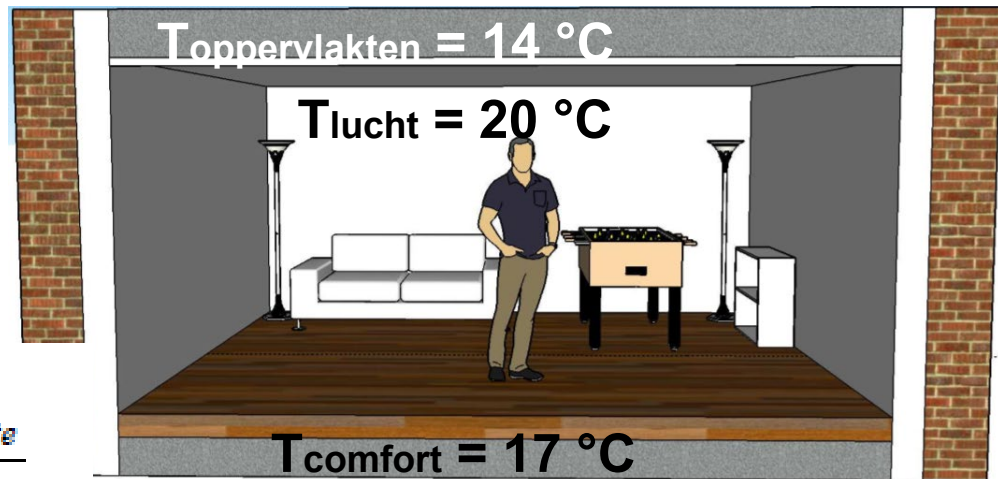
♦B: De vloer

♦C: Het dak

♦D: De muren

$$T_{comfort} = \frac{T_{lucht} + T_{oppervlakte}}{2}$$

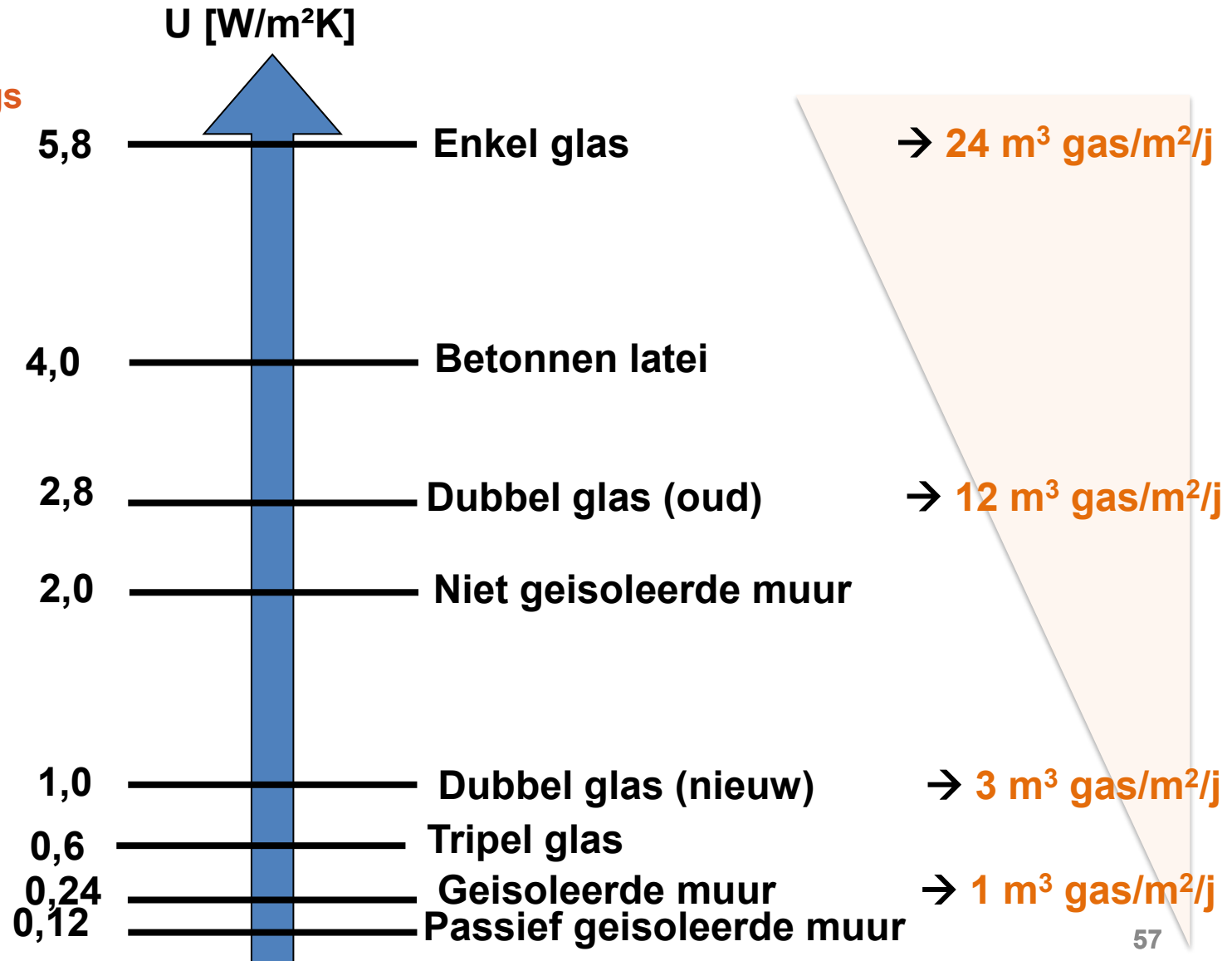

- ✦ Vervanging van raamlijsten en en beglazing : terugverdientijd van 25 jaar superisolerende dubbele beglazing ($U_{max}=1,0 \text{ W/m}^2\text{K}$)
- ✦ Of indien goede raamlijsten : alleen grote beglazingen vervangen : terugverdientijd 6-8 jaar

Isolatie wanden

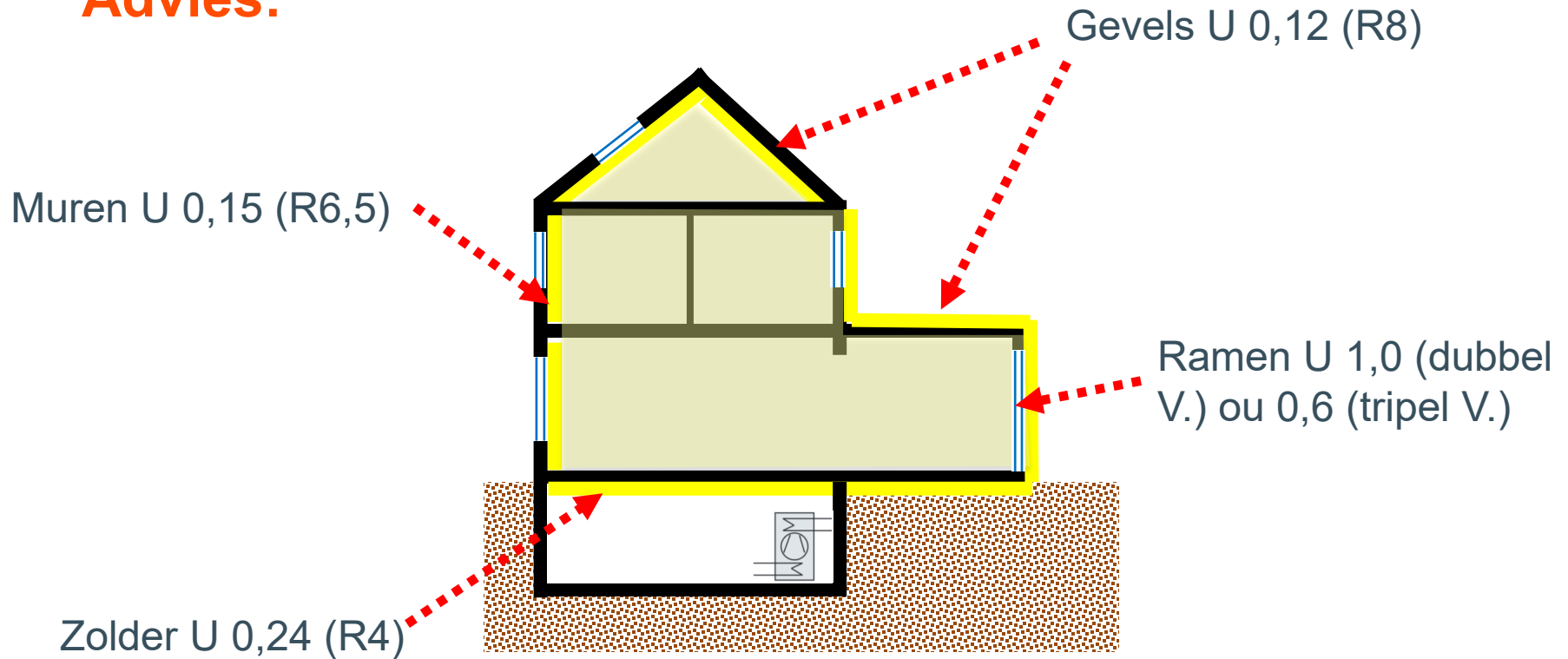
Warmtedoorgangs-
coëfficiënt van
een wand

Isolatie wanden

Advies:

➔ Gaat verder dan de voorschriften van de Renolution premies en EPB

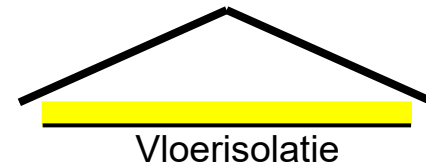

Meest kosteneffectieve investeringsmaatregelen

★ Isolatie van ongebruikte **zolders** :

Terugverdientijd van een jaar met afwikkeling van minerale wol met dampscherm/

Terugverdientijd van 2 tot 3 jaar indien uitgevoerd door een professional

Meest kosteneffectieve investeringsmaatregelen

Isolatie van de vloeren		
Oppervlak	36	m2
Investing	1420	€
Renolution Premies	1243	€
Potentiële jaarlijkse winst	1763	kWh/an
	176	€/an

Premies in categorie I
Terugverdientijd met de premies: 1 jaar
Terugverdientijd zonder premie: 7 jaar

Meest kosteneffectieve investeringsmaatregelen

Isoleren door het vullen van de sleuf		
Oppervlak	250	m ²
Investering	8750	€
Renolution Premies	5000	€
Potentiële jaarlijkse winst	13273	kWh/an
	1327	€/an

Premies in categorie I
Terugverdiëntijd met de premies: 2,8 jaar
Terugverdiëntijd zonder premie: 6,5 jaar

Indien de sleuf voldoende breed is (min 4 cm)
Niet toepasbaar bij geschilderd of
geëmailleerd parement
Beperkte isolatiedikte

Om in de winter een goede luchtkwaliteit in mijn huis te hebben, moet ik het raam ... openen:

♦A: Op een kier 1x/dag

♦B: Op een kier 1x/week

♦C: Wijd open 1x/dag

♦D: Wijd open 1x/week

Om in de winter een goede luchtkwaliteit in mijn huis te hebben, moet ik het raam ... openen:

♦A: Op een kier 1x/dag

♦B: Op een kier 1x/week

♦C: Wijd open 1x/dag

♦D: Wijd open 1x/week

Ventilatie

→ Korte intensieve ventilatie (5-10 min) met uitgeschakelde verwarming

Aérer court et fort

Pour avoir les idées claires, changez d'air

Ventilatie

Enkel glas / Dubbel glas (oud)

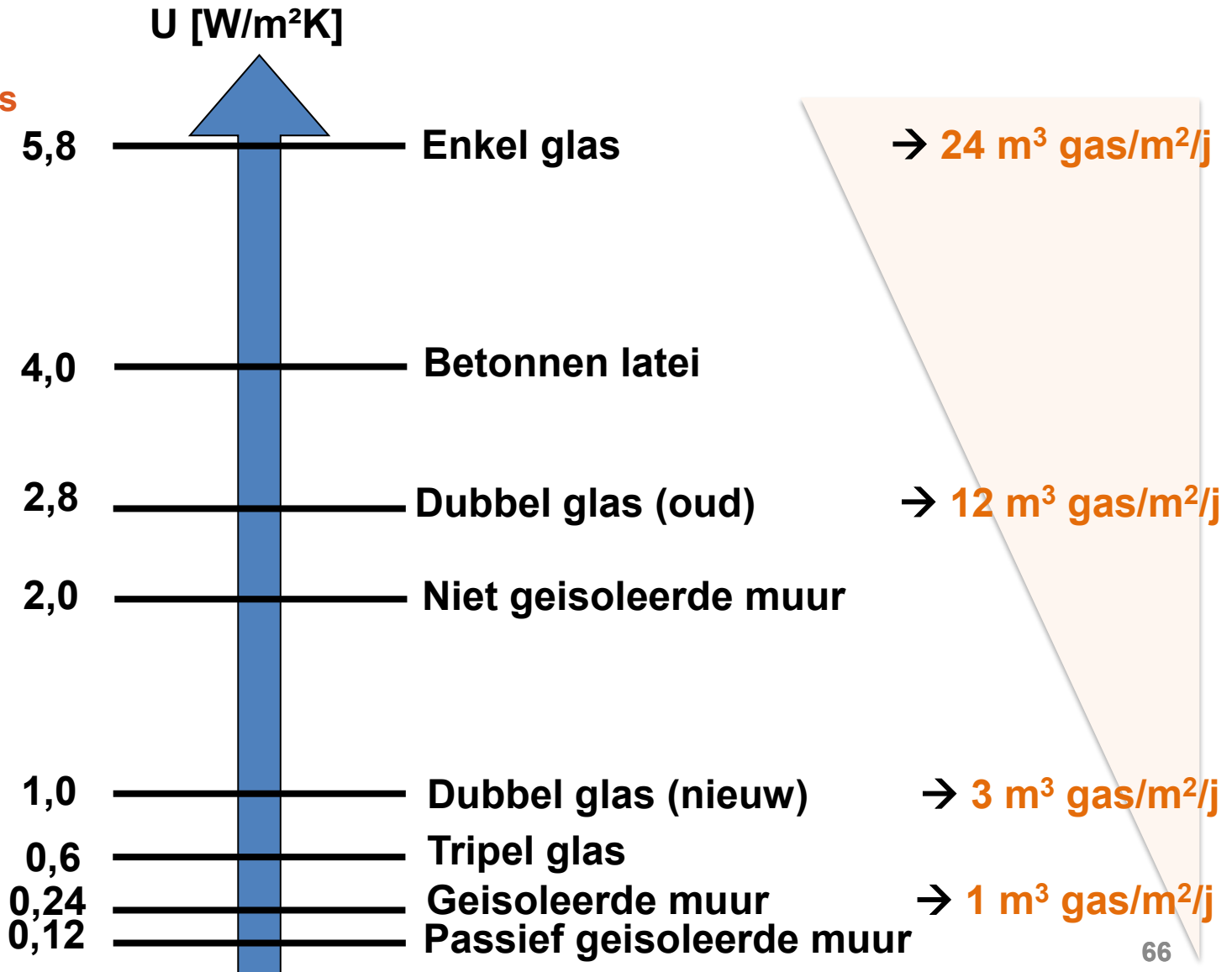
Nieuwe HR dubbele beglazing
zonder ventilatierooster

➔ **Zorg voor een goede ventilatie om vochtproblemen te voorkomen**

Isolatie wanden

Warmtedoorgangs-
coëfficiënt van
een wand

Ventilatie

Natuurlijke luchttoevoer via
rooster in de kozijnen
Mechanische luchtafvoer via
extractoren

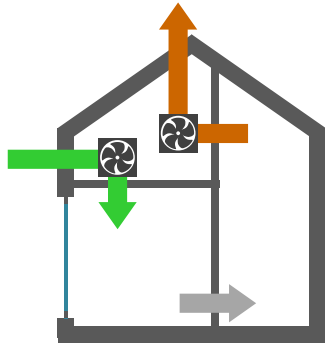

Hygrometer op de extractors

Ventilatie

Dubbele stroom ventilatie met warmteterugwinning

Nieuw lucht
0°C
= Buitenlucht

4°C
Luchtafvoer

Binnenlucht
20°C

16°C
Lucht toevoer

- ☺ Energetisch performant
- ☺ Goede luchtkwaliteit
- ☹ Moeilijker toe te passen (technische buizen + plaats)

✦ Dubbele stroom mechanische ventilatie :

- ✦ De luchtstroom aanpassen volgens de bezettingsgraad (op basis van een CO2-sensor)
- ✦ Schema's opstellen volgens de bezetting van de lokalen
- ✦ De installaties onderhouden (filters vervangen, enz.)

Hoeveel liter gebruikt een douche van 5 minuten?

♦A: 140 liter

♦B: 70 liter

♦C: 40 liter

♦D: 20 liter

Hoeveel liter gebruikt een douche van 5 minuten?

♦A: 140 liter

♦B: 70 liter

♦C: 40 liter

♦D: 20 liter

Zuinige douchekop

40 tot 50% minder waterverbruik

Sanitair warm water

✦ Wat is het verschil ?

Warm water in het toilet verwijderen

Hoeveel verbruikt een LED-neon minder dan een fluo-neon met elektromechanische ballast ?

♦A: 2 keer

♦B: 3 keer

♦C: 5 keer

♦D: 10 keer

Hoeveel verbruikt een LED-neon minder dan een fluo-neon met elektromechanische ballast ?

♦A: 2 keer

♦B: 3 keer

♦C: 5 keer

♦D: 10 keer

Relamping

- 😊 Goedkoper
- 😊 Gemakkelijk toe te passen
- 😞 Visueel confort OK

Relighting

- 😞 Duurder
- 😊 Beter visueel confort
- 😊 Langere levensduur

Aandachtspunten relamping LED

- ✦ Uit te voeren op een armatuur in goede staat!
- ✦ Neon no flicker
- ✦ 4000 kelvin (kleur temperatuur)
- ✦ Minimum 110 lumen/watt
- ✦ Minimum levensduur: 30 000 h
- ✦ Let op het verlichtingsniveau

12 november 2024

Webinar « Succesvol LED relamping of relighting »

PACK ENERGIE

Webinaire
“Réussir son relamping ou relighting LED”

Session d'information pour les ASBL bruxelloises

**Le 12 novembre 2024
de 9h30 à 11h**

Webinaire Microsoft Teams

🌐 Langue: Français
NL slides beschikbaar

Thierry Grand-Perret

Facilitateur

Conseiller énergie
@BRUXEO ASBL

ENERGY
advisors

bruxelles
environnement
.brussels

BRUXEO

[Thematische fiche : Relamping of relighting in 2024: hoe te werk gaan en met welke kwaliteitscriteria?](#)

Te vermijden

- ✦ Indirecte verlichting
- ✦ In slechte staat
- ✦ Halogeen en gloeilamp

Regulatie

- ✦ Installatie van aanwezigheidsmelders of timers
- ✦ In geval van natuurlijke verlichting, afwezigheidsdetectoren installeren

1 cm frost in de diepvries, is een rendementsverlies van:

♦A: 15%

♦B: 30%

♦C: 60%

♦D: 75%

1 cm frost in de diepvries, is een rendementsverlies van:

♦ A: 15%

♦ B: 30%

♦ C: 60%

♦ D: 75%

Frigo

- ✦ Diepvries ontvriezen:
5mm vries = 30% elektriciteitsverbruik meer!
- ✦ 1 cm vries = rendementsverlies van 75%
- ✦ Niet naast een warmtebron plaatsen

Welk van onderstaande apparatuur heeft het meeste sluipverbruik ?

♦A: Laptop

♦B: TV met LED-screen

♦C: Server

♦D: Laserprinter

Welk van onderstaande apparatuur heeft het meeste sluipverbruik ?

♦A: Laptop

♦B: TV met LED-screen

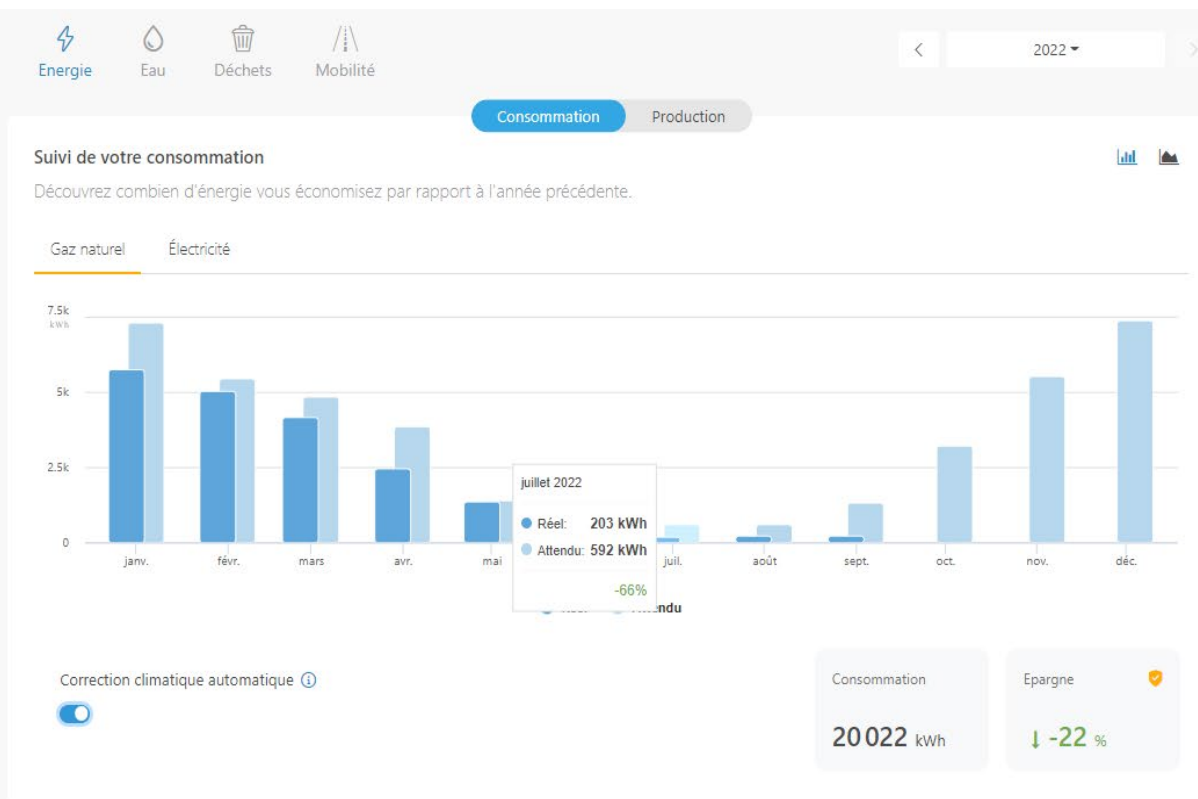
♦C: Server

♦D: Laserprinter

Opvolging van het energieverbruik

✦ Maandelijkse controle van het verbruik op Energie ID

ENERGY
advisors

Informatie en inschrijving op onze diensten en nieuwsbrief

<https://www.bruxeo.be/nl/energie-project>

energie@bruxeo.be

02/210 53 06